

De taal van het hart

Salon Beirut. Een van de vele hippe cafés in het centrum van Beirut. Een gerestaureerd traditioneel Libanees huis. Met een overdekte tuin en jazzmuziek op de achtergrond. Om me heen werken mensen achter hun Macbook. Het zou zomaar een café in een willekeurige mediterrane stad kunnen zijn. Maar als je goed luistert weet je, dit is Libanon. Er klinkt een kakofonie van talen. De lange uithalen die zo typisch zijn voor het Libanees Arabisch. Met flarden Frans en Engels die dit land elke conversatie kleuren. Als mijn Egyptische vriend Khaled binnenkomt en me in onvervalst Egyptisch begroet is de ober verward, want hij kan ons niet plaatsen. Mijn Syrisch-Libanees accent in mijn Arabisch, Khaled die Egyptisch spreekt. Wie zijn wij eigenlijk?

Bezetter

Toen ik zestien jaar geleden vanuit Syrië voor het eerst in Libanon kwam, dachten mensen dat ik Egyptische was. Niet zo vreemd omdat ik naast het Modern Standaard Arabisch eerst het Egyptische dialect had geleerd en ik toen al meer dan vijf jaar in Egypte had gewoond. Na enige tijd werden mensen in Libanon steeds minder vriendelijk. 'Dat is logisch,' zeiden mijn

Libanese vrienden, 'je spreekt de taal van de bezetter'. Tot 2005 maakte het Syrische regime hier de dienst uit. Wat ook weer de weerstand van sommige Libanezen verklaart tegen de 1,5 miljoen Syrische vluchtelingen in dit land. Volgens mijn vrienden: 'Eerst bezetten ze ons, en ze zijn nog niet weg en komen weer terug om nu onze liefdadigheid te ontvangen'.

Limburgs

Taal is voor veel mensen vooral een middel om te communiceren. Maar taal is veel meer een onderdeel van onze identiteit en cultuur dan we soms beseffen. Voor sommigen is het zelfs een criterium om mensen uit te sluiten. Dat geldt voor mensen in Libanon, maar ook in Nederland en Limburg. Toen ik in Leiden ging studeren wist ik niet hoe snel ik mijn Limburgs accent moest afleren. Want ik vond het lastig steeds uitgelachen te worden over mijn 'hoije' en 'sjiek hè?' Dus duwde ik mijn moedertaal naar de achtergrond en sprak ik alleen nog maar Nederlands. Ook als ik op bezoek was in Roermond. Nu schaam ik me er wel een beetje voor, maar ik vond het raar dat mensen in winkels overal in het Limburgs begonnen, we woonden toch in Nederland?

Soms moet je een verre reis maken om te ontdekken dat er een schat

naast je voordeur ligt. En bij mij duurde het echt een lange tijd voor ik door had hoeveel mijn jeugd in een veeltalige omgeving me heeft gebracht. Ik leerde pas echt Nederlands toen ik zes was. Tot die tijd was het Roermonds meer dan voldoende me te redden in mijn familie en directe omgeving. De Belgische en Duitse tv zorgden voor directe kennismaking met andere talen en toen mijn tante met een Brit trouwde was dit voor mijn een kans op jonge leeftijd Engels te leren.

Moedertaal

Pas toen ik kennismaakte met het Syrische dialect merkte hoe ik mijn moedertaal Limburgs had gemist. Want het Syrisch heeft een vibratie en een poëzie die een feest van herkenning zijn. Het is natuurlijk heel persoonlijk, maar mij bracht die taal me weer terug naar mijn moedertaal, het Limburgs, de taal van mijn hart.

En steeds vaker als ik in Roermond en elders in Limburg kwam dacht ik: waarom ben ik trots dat ik Arabisch spreek en vergeet ik mijn eigen wortels? En waarom zou ik moeten kiezen tussen mijn moedertaal Limburgs en mijn vaderland Nederlands, inderdaad voor mij meer de taal van het verstand. Dus nu zeg ik altijd als ik in Limburg ben, *ver kinnen auch plat kalle, as geer det*

wilt. En ik moet lachen als iemand uit Venray of Maastricht dan zegt, 'nou ik denk dat je dat niet begrijpt' omdat zij niet geloven dat Limburgs mijn moedertaal is omdat ik accentloos Nederlands spreek.

Rijkdom

Terecht vindt iedereen in Nederland dat nieuwkomers Nederlands moeten leren. Immers de taal is de sleutel tot onze samenleving. Voor jonge kinderen zal dat vast lukken, maar voor volwassenen zal het echt een opgave zijn. Tegelijkertijd vraag ik me af hoe veel geduld we kunnen opbrengen met nieuwkomers als ze nooit accentloos en grammaticaal perfect Nederlands gaan beheersen? Mag je dan wel één van ons worden? En mogen mensen ook hun moedertaal blijven koesteren? Of verwachten we dat mensen de taal van hun hart wegstoppen zoals ik dat heel lang met het Limburgs heb gedaan omdat ik me anders niet geaccepteerd voelde? Daarmee doen we de nieuwkomers en onszelf tekort. Zeker in een provincie waar veelaligheid al decennia als een bron van rijkdom gezien wordt.

Petra Stienen geeft op 28/9 in Maastricht de eerste Lou Spronck lezing 'Ger zeet neet van heej... de grenzen van het Limburgs'. Zie ook www.maastrichtuniversity.nl/nl/leonie.cornips

Steeds vaker dacht ik: waarom ben ik trots dat ik Arabisch spreek en vergeet ik mijn eigen wortels?

